

ZAMAWIAJĄCY	<i>Gmina Bierutów</i> URZĄD MIASTA I GMINY BIERUTÓW ul. Moniuszki 12 , 56–420 Bierutów tel: +48(71) 3146251 faks: +48(71) 3146432 e-mail: bierutow@bierutow.pl
WYKONAWCA	EUROPROJEKT EUROPROJEKT Sp. z o.o. ul. Klecińska 5 , 54–413 Wrocław tel./faks: +48(71) 3329040 e-mail: biuro@euro-projekt.biz
TEMAT OPRACOWANIA	STRATEGIA ROZWOJU GMINY BIERUTÓW

STADIUM DOKUMENTACJI	UMOWA
Zaktualizowana strategia rozwoju gminy Bierutów na lata 2007 - 2015	342/26/2007

Opracowanie	Imię i Nazwisko	Podpis	Data
Kierownik zespołu	mgr inż. Marzena Urban		11.2007

Spis treści

1. Wstęp
2. Diagnoza aktualnej sytuacji społeczno - gospodarczej w gminie
 - 2.1. Położenie
 - 2.2. Powierzchnia i jej zagospodarowanie, ludność, gospodarka
 - 2.3. Sieć komunikacyjna
 - 2.4. Infrastruktura techniczna
 - 2.4.1. Zaopatrzenie w wodę
 - 2.4.2. Gospodarka ściekowa
 - 2.4.3. Gospodarka odpadami
 - 2.4.4. Zaopatrzenie w gaz
 - 2.4.5. Transport i komunikacja
 - 2.4.6. Zasoby mieszkaniowe
 - 2.4.7. Oświata
 - 2.4.8. Kultura
 - 2.4.9. Usługi opiekuńcze
 - 2.4.10. Środowisko naturalne
 - 2.4.11. Turystyka i rekreacja
 - 2.4.12. Dziedzictwo kulturowe
 - 2.4.13. Działalność międzynarodowa gminy - miasta partnerskie
 - 2.4.14. Diagnoza - podsumowanie
3. Analiza SWOT dla miasta i gminy Bierutów
4. Określenie strategicznych i operacyjnych celów rozwoju gminy Bierutów
5. Określenie procesu wdrażania zaktualizowanej strategii
6. Opis sposobu dokonywania ewaluacji
7. Prognoza wpływu realizacji zaktualizowanej strategii na rozwój gminy
8. Wykaz dokumentów wykorzystanych w procesie aktualizacji strategii
9. Spis tabel

1. Wstęp

Niniejszy dokument jest aktualizacją „Strategii Rozwoju Gminy Bierutów na lata 2000 - 2010”. Celem dokumentu jest zdiagnozowanie aktualnej sytuacji społeczno - gospodarczej gminy, jak również zidentyfikowanie nowych szans oraz zagrożeń wynikających z otoczenia zewnętrznego i przewidywanych w nim zmian i na tej podstawie uaktualnienie celów strategicznych rozwoju gminy oraz sposobów ich realizacji w dłuższej perspektywie czasowej tj. do roku 2015.

W wyniku prac nad aktualizacją strategii uznano, że cel nadrzędny jaki został sformułowany w „Strategii Rozwoju Gminy Bierutów na lata 2000 - 2010” jest w dalszym ciągu aktualny.

Brzmi on następująco:

Osiągnięcie europejskiego poziomu jakości życia mieszkańców gminy Bierutów

Aktualne są również strategiczne cele ogólne. Natomiast cele szczegółowe zostały bardziej dostosowane do istniejących obecnie uwarunkowań i szans rozwojowych.

Proces aktualizacji strategii gminy Bierutów przebiegał następująco:

1. Dokonanie diagnozy aktualnej sytuacji społeczno - gospodarczej w gminie.
2. Zestawienie wewnętrznych i zewnętrznych uwarunkowań rozwoju czyli przeprowadzenie analizy SWOT.
3. Określenie strategicznych celów rozwoju (ogólnych i szczegółowych) i porównanie ich z celami zapisanymi w „Strategii Rozwoju Gminy Bierutów na lata 2000 - 2010”.
4. Sformułowanie celów operacyjnych.
5. Określenie procesu wdrażania zaktualizowanej strategii.
6. Opis sposobu dokonywania ewaluacji.
7. Prognoza wpływu realizacji zaktualizowanej strategii na rozwój gminy.

ZAKTUALIZOWANA STRATEGIA ROZWOJU GMINY BIERUTÓW NA LATA 2007-2015

Podczas prac nad aktualizacją strategii gminy kierowano się następującymi zasadami:

- formułowania celów synergicznych, stanowiących spójną wzajemnie się wspomagającą całość na rzecz osiągnięcia celu nadrzędnego
- koncentracji na najważniejszych problemach i najefektywniejszych rozwiązaniach
- tworzenia warunków ramowych dla podmiotów prywatnych, różnych instytucji i organizacji oraz mieszkańców pobudzających do rozwoju inwestycji, przedsiębiorczości, poprawy warunków życia i środowiska oraz animacji szeroko pojętego życia kulturalnego i społecznego,
- kompleksowości działań podmiotów zaangażowanych w rozwój gminy
- aktywizacji możliwie dużej liczby mieszkańców i innych podmiotów na rzecz rozwoju gminy
- respektowania zasad zrównoważonego rozwoju
- zgodności celów strategii rozwoju gminy z celami i priorytetami strategii krajowych i województwa dolnośląskiego, a w szczególności:
 - > Strategii Rozwoju Województwa Dolnośląskiego do 2020 roku
 - > Strategii Rozwoju Obszarów Wiejskich Województwa Dolnośląskiego do 2020 roku
- optymalnego wykorzystania możliwości finansowania rozwoju gminy, jakie tworzą fundusze Unii Europejskiej i inne, a w szczególności:
 - > Regionalny Program Operacyjny dla Województwa Dolnośląskiego na lata 2007-2013
 - > Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007 - 2013

2. Diagnoza aktualnej sytuacji społeczno - gospodarczej w gminie

2.1. Położenie

Gmina Bierutów położona jest we wschodniej części województwa dolnośląskiego, w powiecie oleśnickim. Sąsiaduje z następującymi gminami:

- > Jelcz - Laskowice (powiat Oława - od strony południowej)
- > Oleśnica (powiat Oleśnica - od strony zachodniej i północno - zachodniej)
- > Dziadowa Kłoda (powiat Oleśnica - od północy i północnego wschodu)
- > Wilków (powiat Namysłów , województwo opolskie - od wschodu)
- > Namysłów (powiat Namysłów, województwo opolskie - od południowego wschodu)

W skład gminy wchodzi sołectwa:

- oGorzewo
- oJemielna
- oKarwiniec
- oKijowice
- oKruszowice
- oPaczków
- oPosadowice
- oRadziszyn
- oSątok
- oSolniki Małe
- oSolniki Wielkie
- oStronia
- oStrzałkowa
- oWabienice
- oZawidowice
- oZbytowa

2.2. Powierzchnia i jej zagospodarowanie, ludność, gospodarka

Gmina zajmuje powierzchnię 138,37 km .

Podział gruntów na terenie gminy Bierutów kształtuje się następująco:

Rodzaj gruntu	Powierzchnia	Udział procentowy w stosunku do ogółu powierzchni
użytki rolne ogółem, w tym:	9 857 ha	71%
- grunty orne	7 781 ha	56%
- sady	22 ha	1,5%
- łąki	1 143 ha	8%
- pastwiska	578 ha	4%
grunty leśne	3 446 ha	25%
grunty zurbanizowane, grunty pod wodami i nieużytki	534 ha	4%
Razem	13 837 ha	100%

Tabela 1. Podział gruntów na terenie gminy Bierutów. Stan na 01.01.2005 wg Głównego Urzędu Geodezji i Kartografii.

Na obszarze gminy dominują gleby pseudobielicowe (około 45% powierzchni użytków), gleby brunatne (35%) oraz mady i gleby hydrogeniczne(15%). Na terenach północnych przeważają gleby dobre i średnio - dobre, na południu zaś gleby średnie i słabe.

Odpowiednie warunki glebowe sprawiają, że wiodącym kierunkiem działalności rolniczej jest produkcja roślinna. W strukturze zasiewów przeważają zboża. Dominującym zbożem jest pszenica. Duże znaczenie ma także uprawa kukurydzy.

Przeprowadzenie analizy struktury gospodarstw rolnych w gminie wg siedziby gospodarstwa możliwe było tylko na podstawie danych z Powszechnego Spisu Rolnego z 2002 roku.

Ilość gospodarstw rolnych w podziale na ich wielkość przedstawia poniższa tabela.

ZAKTUALIZOWANA STRATEGIA ROZWOJU GMINY BIERUTÓW NA LATA 2007 - 2015

	Ilość gospodarstw	Powierzchnia w ha
ogółem	991	9399
do 1 ha	441	244
1 - 5 ha	271	706
5-10 ha	125	955
10-15 ha	53	664
15 ha i więcej	101	6831

Tabela 2. Struktura gospodarstw rolnych na terenie gminy Bierutów wg siedziby gospodarstwa.
Dane na podstawie Powszechnego Spisu Rolnego z 2002 roku.

Z powyższego zestawienia wynika, że w 2002 roku średnia wielkość gospodarstw rolnych o powierzchni 15 ha i więcej wynosiła 67,6 ha i stanowiły one około 73% powierzchni wszystkich gospodarstw. Jest to bardzo korzystne ze względu na wydajność gospodarowania. Istniało jednak bardzo dużo gospodarstw o wielkości do 1 ha, o średniej wielkości 0,55 ha stanowiących 2,5% ogółu powierzchni gospodarstw rolnych. Można założyć, że nie stanowiły one głównego źródła utrzymania dla ich właścicieli i były albo w ogóle niezagospodarowane albo tylko na użytek własny. Również w przypadku gospodarstw o powierzchni 1 - 5 ha, których powierzchnia stanowiła około 7,5% ogółu powierzchni można przyjąć założenie, że w sposób nieznaczny przyczyniały się do generowania dochodów ich właścicielom.

Wg danych Powszechnego Spisu Rolnego z 2002 roku podział ludności w gminie ze względu na główne źródła utrzymania kształtował się następująco:

ogółem	praca				pozostałe źródła		renty
	razem	najemna	na rachunek własny (w tym dochody z najmu)	w tym we własnym gospodarstwie rolnym	razem	emerytury	
10 380	6060	4804	1256	802	4300	1478	1599
w tym posiadający w	asne źródła utrzymania						
5985	2962	2329	633	417	3023	1209	1104

Tabela 3. Podział ludności w gminie Bierutów ze względu na główne źródła utrzymania.
Dane na podstawie Powszechnego Spisu Rolnego z 2002 roku.

ZAKTUALIZOWANA STRATEGIA ROZWOJU GMINY BIERUTÓW NA LATA 2007-2015

Z analizy struktury gospodarstw i danych na temat głównych źródeł utrzymania mieszkańców gminy Bierutów w roku 2002 wynika jednoznacznie, że mimo iż użytki rolne stanowią aż 71% powierzchni gminy, to głównie z rolnictwa utrzymywało się stosunkowo mało mieszkańców w gminie. Można przyjąć założenie, że ta tendencja została zachowana obecnie. Bardzo duży odsetek mieszkańców utrzymywał się natomiast w roku 2002 z rent i emerytur.

W dniu 19.11.2007 ilość osób zamieszkałych w gminie Bierutów wynosiła 10 330, z czego 5 070 to mieszkańcy Bierutowa. Kobiety stanowiły 51,4% ludności gminy, a mężczyźni 48,6%. Udział osób dorosłych w populacji gminy wynosił 79%.

Kobiet w wieku 20 - 60 lat było 3146, a mężczyzn w wieku pomiędzy 20 i 65 lat - 3432. Ilość kobiet powyżej 60 lat wynosiła 1034, a mężczyzn 392.

W porównaniu do roku 2002 nastąpił spadek ilości mieszkańców o 0,5%.

W roku 2005 przyrost naturalny był ujemny i wynosił -1,9 ‰, w tym w mieście Bierutowie wynosił on -0,2 ‰.

Na skutek budowy osiedli deweloperskich w najbliższych latach spodziewany jest skokowy przyrost ludności w gminie.

We wrześniu 2007 ilość zarejestrowanych bezrobotnych wynosiła 580 osób.

Stopa bezrobocia w gminie w 2007 roku kształtowała się na poziomie ok. 10%, podczas gdy w powiecie oleśnickim wynosiła 11,7%, a w województwie dolnośląskim 12,7%.

W roku 2005 według danych Urzędu Statystycznego we Wrocławiu, struktura podmiotów na terenie gminy zarejestrowanych w systemie REGON, w podziale na ilość zatrudnionych osób kształtowała się w

sposób następujący:

ogółem podmiotów	zatrudniających mniej niż 9 osób	zatrudniających od 10 do 49 osób	zatrudniających więcej niż 50
632	598	25	9

Tabela 4. Podmioty gospodarcze na terenie gminy zarejestrowane w systemie REGON wg liczby pracujących (stan na 31.12.2005).
Źródło danych: Urząd Statystyczny we Wrocławiu - „Województwo Dolnośląskie: Podregiony, Powiaty, Gminy 2006.”

ZAKTUALIZOWANA STRATEGIA ROZWOJU GMINY BIERUTÓW NA LATA 2007-2015

Ilość podmiotów gospodarczych na terenie gminy zarejestrowanych w systemie REGON wg branży (stan na 31.12.2005) przedstawiono w poniższej tabelce.

	ogółem	w tym w Bierutowie
rolnictwo i leśnictwo*	50	18
przemysł	62	37
budownictwo	85	54
handel i naprawy	227	159
hotele i restauracje	19	17
transport, gospodarka magazynowa, łączność	33	21
pośrednictwo finansowe	12	6
obsługa nieruchomości (w tym wynajem) i firm	73	50
razem	632	417

Tabela 5. Podmioty na terenie gminy zarejestrowane w systemie REGON wg liczby pracujących (stan na 31.12.2005).
 Źródło danych: Urząd Statystyczny we Wrocławiu - „Województwo Dolnośląskie: Podregiony, Powiaty, Gminy 2006.”
 * bez osób prowadzących indywidualne gospodarstwa rolne

W roku 2007 na terenie gminy zarejestrowanych było 590 podmiotów gospodarczych.

Z przedstawionych danych wynika, że na terenie gminy w roku 2005 dominowały mikroprzedsiębiorstwa zatrudniające do 9 osób, a branżami dominującymi były handel i usługi w zakresie napraw. W roku 2007 ilość podmiotów zarejestrowanych na terenie gminy zmniejszyła się o 42 w porównaniu do roku 2005. Powstanie nowych osiedli w gminie, jak również rozwój turystyki przyczyni się w istotnym stopniu do rozwoju przedsiębiorczości, zwłaszcza w zakresie handlu i usług.

2.3 Sieć komunikacyjna

Gmina leży na obszarze oznaczającym się bardzo dobrze rozwiniętą siecią komunikacji lądowej. Sieć drogowa jest stosunkowo gęsta.

Przez gminę przebiegają drogi wojewódzkie: nr 396 relacji Bierutów - Strzelin oraz nr 451 relacji Oleśnica - Kluczbork o łącznej długości 16,5 km oraz drogi powiatowe o długości 60,85 km.

Przez centralną część gminy przebiega linia kolejowa relacji Wrocław - Kluczbork zapewniająca połączenie z Wrocławiem, Kluczborkiem, Częstochową, Kielcami, Radomiem i Lublinem.

Dostępność komunikacyjną gminy zwiększa jej położenie w pobliżu aglomeracji wrocławskiej.

2.4. Infrastruktura techniczna

2.4.1. Zaopatrzenie w wodę

Obecnie na terenie gminy funkcjonują następujące wodociągi:

- > miejski wodociąg grupowy (Bierutów, Karwiniec, Kijowice, Kruszowice, Solniki Małe, Zawidowice, Zbytowa)
- > wodociąg wiejski w Wabienicach
- > wodociąg wiejski Strzałkowa
- > wodociąg Domu Pomocy Społecznej w Jemielnie
- > wodociąg Stronia
- > wodociąg w Gorzesławiu
- > wodociągi zakładowe (Zbytowa, Posadowice)

W celu sprawnego funkcjonowania systemu zaopatrywania w wodę w całej gminie niezbędna jest budowa wodociągów jeszcze w ośmiu miejscowościach.

Ich brak jako podstawowych elementów infrastruktury technicznej stanowi barierę rozwoju obszarów wiejskich. Budowa wodociągów jest konieczna w celu poprawy warunków zamieszkania ludności i zwiększenia atrakcyjności inwestycyjnej gminy.

2.4.2. Gospodarka ściekowa

Na terenie gminy tylko miasto Bierutów posiada pełną sieć kanalizacji sanitarnej i deszczowej. Pozostałe miejscowości nie są skanalizowane.

Działania gminy należy skierować na podłączenie do sieci wszystkich jej mieszkańców. W pierwszej kolejności powinna nastąpić budowa sieci kanalizacyjnej w miejscowości Karwiniec. Ma to związek z koniecznością ochrony ujęć wód podziemnych dla miasta i gminy Bierutów zlokalizowanych w okolicach wsi.

W gminie Bierutów funkcjonuje mechaniczno - biologiczna oczyszczalnia ścieków. Pomimo, iż przepustowość tej oczyszczalni pozwala na przyjęcie ścieków z prawie całego terenu gminy, to ze względu na ukształtowanie terenu oraz zbyt duże odległości pomiędzy miejscowościami jest to bardzo kosztowne.

Z tego powodu konieczna będzie inwestycja w budowę oczyszczalni ścieków w miejscowości Stronie.

W dalszej przyszłości powinno nastąpić dobudowanie do istniejącej oczyszczalni ścieków w Bierutowie stacji zagęszczania i higienizacji osadów ściekowych.

2.4.3. Gospodarka odpadami

Obecnie funkcjonujące składowisko odpadów jest eksploatowane od lat 70-tych. Wysypisko to musi zostać zamknięte do 2009 roku. Nie spełnia ono już wymogów wynikających z ustawy o ochronie środowiska. Po zamknięciu gminnego składowiska odpadów niezbędna będzie jego rekultywacja. Odpady gminne będą po roku 2009 składowane na nowym wysypisku, którego lokalizacja przewidziana jest centralnie dla powiatu.

Gmina Bierutów dąży do budowy kompleksowego systemu segregacji śmieci. Pozwoli to ograniczyć ilość nielegalnych wysypisk powodujących skażenie gleby i wód podskórnych oraz zmniejszyć ilość śmieci spalanych przez mieszkańców, co powoduje zanieczyszczenie powietrza.

2.4.4. Zaopatrzenie w gaz

Teren gminy Bierutów nie jest zgazyfikowany.

Budowa sieci dystrybucji gazu i jego używanie do celów grzewczych ograniczyłaby znacznie niską emisję zanieczyszczeń powietrza powodowaną przez ogrzewanie gospodarstw domowych paliwem stałym.

2.4.5. Transport i komunikacja

Długość dróg w gminie przedstawia poniższa tabela.

Lp.	Rodzaj drogi	Długość w km	w tym drogi utwardzone w km
1.	drogi krajowe	-	-
2.	drogi wojewódzkie	16,5	16,5
3.	drogi powiatowe	3,5	3,5
	-miejskie	57,4	57,4
	-pozamiejskie		
4.	drogi gminne	14,0	4,6
	pozamiejskie		

Tabela 6. Układ dróg w gminie Bierutów. Stan na rok 2007.

W zakresie dróg gminnych na obszarach wiejskich gminy występują spore zaniedbania tak jak i w innych elementach infrastruktury technicznej. Głównym problemem jest ich stan techniczny. Wiele istniejących dróg utwardzonych wymaga remontu i modernizacji. Natomiast drogi dojazdowe do gruntów rolnych i leśnych są w przeważającej większości drogami gruntowymi i wymagają utwardzenia. Przebudowy w celu polepszenia stanu technicznego i bezpieczeństwa użytkowników pieszych i zmotoryzowanych wymagają również ulice w Bierutowie.

2.4.6. Zasoby mieszkaniowe

Ilość budynków znajdujących się w zasobach komunalnych wynosi 187. Ponad 90% obiektów wymaga remontów.

Ilość wspólnot mieszkaniowych wynosi 98, ilość mieszkań - 808, z czego własnościowych 291.

Ilość lokali użytkowych wynosi 63, z czego własnościowych 36.

Budynki znajdujące się w zasobach komunalnych ulegają postępującej degradacji. Od lat brakuje środków na przeprowadzenie remontów przez co destrukcji ulega zabytkowa zabudowa wraz z towarzyszącą jej infrastrukturą. Konieczne jest podjęcie działań poprawiających warunki lokalowe zamieszkującej je ludności, zwłaszcza tej o niskich dochodach.

Na południu w sąsiedztwie gminy Jelcz - Laskowice powstają osiedla deweloperskie :

- w Posadowicach osiedle o powierzchni ok. 91,1 ha , z tego:
 - o 43,3 ha przeznaczonych pod zabudowę jednorodziną wolnostojącą
 - o 30,5 ha przeznaczonych pod zabudowę wielorodziną szeregową
 - o 2,3 ha przeznaczonych pod zabudowę usługową
 - o 4,6 ha przeznaczonych pod tereny zieleni i sportu

Osiedle przewidziane jest na ok. 1200 osób.

- w Radziszynie osiedle o powierzchni ok. 39,4 ha , z tego
 - o 16,9 ha przeznaczonych pod zabudowę mieszkaniową jednorodziną
 - o 14,4 ha przeznaczonych pod zabudowę mieszkaniową wielorodziną
 - o 1,9 ha przeznaczonych pod zabudowę usługową

Osiedle przewidziane jest na ok. 500 osób.

Dzięki powstaniu tych osiedli nastąpi duży przyrost ludności w gminie, co decydująco przyczyni się do jej rozwoju. Nastąpi wzrost popytu na różnego rodzaju usługi. Obszary wiejskie gminy mogą przekształcić się w zaplecze mieszkalno - rekreacyjne aglomeracji wrocławskiej i mniejszych ośrodków jak Oleśnica czy Jelcz - Laskowice, a Bierutów stać się jego centrum kulturalnym.

2.4.7. Oświata

Na terenie gminy Bierutów zlokalizowane są następujące placówki oświatowe:

- > Szkoła Podstawowa w Bierutowie
- > Szkoła Podstawowa w Wabienicach
- > Szkoła Podstawowa w Zbytovej
- > Gimnazjum Publiczne w Bierutowie
- > Przedszkole Gminne w Bierutowie
- > Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych (podlega Starostwu Oleśnickiemu)

ZAKTUALIZOWANA STRATEGIA ROZWOJU GMINY BIERUTÓW NA LATA 2007-2015

W tabeli poniżej przedstawiono liczbę uczniów w poszczególnych placówkach oświatowych (stan na 2007 rok).

Rodzaj placówki	Liczba uczniów
Szkoły podstawowe	724
Gimnazjum	406
Przedszkole, w tym w oddziałach zerowych w filiach	172 22

Tabela 7. Liczba uczniów w poszczególnych placówkach oświatowych w gminie Bierutów. Stan na 2007 rok.

Konieczna jest rozbudowa bazy edukacyjnej. Ma to szczególne znaczenie w kontekście powstawania nowych osiedli w gminie. Obecnie dokonywana jest rozbudowa gimnazjum w Bierutowie. Jej zakończenie planowane jest na 2008 rok.

Szkoły posiadają nowoczesne pracownie chemiczne i komputerowe.

Niezbędny jest remont boisk sportowych oraz budowa sali sportowej. Brak zaplecza sportowego wpływa w znaczący sposób na jakość życia i kondycję zdrowotną mieszkańców.

2.4.8. Kultura

Na terenie gminy w ośmiu wsiach znajdują się świetlice, w których dzieci mogą spędzać wolny czas.

W Bierutowie działa Miejsko - Gminny Ośrodek Kultury oraz Biblioteka Miasta i Gminy Bierutów posiadająca filie we wsiach Solniki Wielkie i Zbytowa.

Miejsko - Gminny Ośrodek Kultury organizuje liczne imprezy kulturalne i sportowe. Co roku najważniejszymi imprezami są:

- > Dni Miasta Bierutów czyli Jarmark Bierutowski
- > Dożynki Gminne
- > Piknik Majowy
- > Biała Niedziela

W gminie działają dwa stowarzyszenia zaangażowane na rzecz rozwoju Ziemi Bierutowskiej.

ZAKTUALIZOWANA STRATEGIA ROZWOJU GMINY BIERUTÓW NA LATA 2007-2015

- > „Stowarzyszenie Miłośników Ziemi Bierutowskiej Europa - Przyszłość”
- > „Stowarzyszenie Rozwoju Ziemi Bierutowskiej im. Romana Kazimierskiego”

W Bierutowie działa od ponad dwudziestu lat Klub Modelarski „Ster”. Jest on propagatorem uprawiania sportów wodnych (kajakarstwo, żeglarstwo) oraz założycielem „Bractwa Rycerskiego”.

Na terenie miasta funkcjonuje miejski stadion sportowy.

W Zbytowej, Solnikach Małych, Wabienicach, działają Ludowe Zespoły Sportowe (LZS).

Istnienie dwóch stowarzyszeń działających na rzecz rozwoju Ziemi Bierutowskiej jest bardzo korzystnym zjawiskiem. Świadczy to o dużym zaangażowaniu mieszkańców w rozwój lokalnej społeczności i przywiązaniu do miejsca zamieszkania. Dzięki dostępności wielu środków na inicjatywy obywatelskie mogą one stać się beneficjentami różnego rodzaju grantów mających na celu realizację lokalnych projektów kulturalnych.

2.4.9. Usługi opiekuńcze

Na terenie gminy znajduje się pogotowie opiekuńcze oraz dom dziecka.

W miejscowości Jemielna działa filia Ośrodka Opieki Społecznej w Ostrowinie, w której przebywa około 60 pacjentów.

Pomoc społeczna gminy opiera się głównie na dożywianiu dzieci z ubogich rodzin i pomocy materialnej dla najuboższych.

345 rodzin w gminie, z tego 219 na wsiach, pobiera zasiłki. Osób korzystających ze świadczeń, wraz z dziećmi otrzymującymi obiady w szkole jest 901.

Dzięki dostępności środków z Europejskiego Funduszu Społecznego istnieje wiele możliwości opracowania i wdrożenia projektów aktywizacji społecznej, podwyższania kwalifikacji, aktywizacji zawodowej osób po 50 roku życia i nabywania nowych umiejętności. Mogą one przyczynić się do poprawy sytuacji ludzi najuboższych w gminie.

2.4.10. Środowisko naturalne

Obszar gminy położony jest w dolinie rzeki Widawy. Średnie wysokości terenu wynoszą 130-150 m n.p.m. Pod względem morfologicznym teren można sklasyfikować jako teren równiny moreny dennej o rzeźbie płaskiej lub lekko falistej. W południowo - wschodniej części gminy można wyróżnić wydłużone pagóry - wydmy. Największą formą erozyjną jest kilkumetrowe obniżenie pradoliny rzeki Widawy.

Występujące na terenie gminy wody powierzchniowe i podziemne stanowią jedną z największych wartości środowiska naturalnego gminy. Na wody powierzchniowe składają się rzeki: Widawa, Smolna, Sątok, Świerzyna, Ciesielska Woda, liczne sztuczne zbiorniki wodne związane z działalnością człowieka oraz sieć kanałów melioracyjnych. Wszystkie cieką znajdują się w zlewni rzeki Widawy i pośrednio są odprowadzane do Odry.

Lasy, grunty leśne oraz zadrzewione zajmują około 25% powierzchni w gminie. Największy obszarowo kompleks leśny znajduje się w południowej części gminy.

Na terenie gminy, na zachód od Bierutowa znajduje się obszar ochronny „Natura 2000”.

Obszar ten stanowi kompleks łąk wilgotnych i zalewowych oraz pastwisk po obu stronach Widawy pomiędzy Bierutowem oraz wsiami Kijowice, Kruszowice i Paczków.

Walory środowiska naturalnego gminy Bierutów tworzą bardzo dobre warunki do uprawiania turystyki pieszej, rowerowej i wodnej.

2.4.11. Turystyka i rekreacja

W gminie Bierutów występują następujące szlaki wędrówki pieszej:

- 1) Czerwony - szlak o długości 21 km prowadzi z Oleśnicy przez miejscowości Cieśla, Stronia, Gorzesław, Bierutów, Kruszowice, Radzieszyn, Miłocice.
- 2) Żółty - szlak o długości 6,5 km prowadzi od stacji PKP w Bierutowie do Zawidowie i Smolnej.

ZAKTUALIZOWANA STRATEGIA ROZWOJU GMINY BIERUTÓW NA LATA 2007-2015

Istnieją również dwa szlaki rowerowe:

- 1) Trasa folwarków - o długości ok. 20 km . Prowadzi z Bierutowa przez Gorzesław, Stronię, Wabienice i z powrotem do Bierutowa.
- 2) Trasa doliny Widawy - o długości ok. 30 km . Prowadzi z Bierutowa przez Kijowice, Zawidowice, Zbytową, Paczków, Kruszowice i Kijowice z powrotem do Bierutowa.

Przez gminę przebiega bardzo malowniczy szlak kajakowy z Bierutowa do Wrocławia o długości 40 km. Trasa prowadzi przez miejscowości: Kijowice, Paczków, Kruszowice, Zbytowa, Chrzastawa Wielka, Brzezia Łąka, Kielczówek, Wilczyce, aż do Wrocławia.

W trakcie wycieczki można podziwiać bogactwo miejscowej fauny: sarny i jelenie, piżmaki, żółwie błotne, wydry oraz bobry, ptactwo wodne, bociany, jastrzębie.

Rozwój ruchu turystycznego umożliwiały niegdyś dwie przystanie kajakowe, gdzie można było wypożyczyć kajaki. Obecnie są one nieczynne.

Bierutów nie posiada również bazy noclegowej dla ruchu turystycznego.

Można jedynie w sezonie letnim rozbić namiot na wydzielonym fragmencie łąki nad rzeką.

Na obrzeżach Bierutowa istnieje strefa ruchu turystyczno - rekreacyjnego rzeki Widawy.

Konieczne jest lepsze wykorzystanie oraz zagospodarowanie walorów krajobrazowych i przyrodniczych gminy . Odtworzenie lub wybudowanie infrastruktury turystyczno - rekreacyjnej (bazy noclegowej, przystani kajakowych, itp.) oraz stworzenie systemu informacji i promocji turystycznej stworzy dużą szansę na zwiększenie ruchu turystycznego na terenie gminy, a przez to jej rozwój gospodarczy.

2.4.12. Dziedzictwo kulturowe

Miasto Bierutów utrzymało swój średniowieczny układ urbanistyczny, a zwłaszcza zachowane na większej części pierwotnego obwodu mury obronne. Wraz z zamkiem , kościołem św. Katarzyny

oraz innymi zabytkowymi budowlami stanowią one o turystycznej atrakcyjności miasteczka.

Dodatkowym atutem są liczne tereny zielone (parki i aleje ze starodrzewem).

Główne zabytki Bierutowa to mury obronne, zamek, wieża ratuszowa, kościół Św. Katarzyny, ewangelicki kościół cmentarny pod wezwaniem Św. Trójcy, kościół parafialny pod wezwaniem św. Józefa.

Zachowane skrzydło zamku, wieże: zamkowa oraz ratuszowa, jak również zabytkowe kamieniczki wymagają remontu. Wykorzystanie potencjału dziedzictwa przeszłości jakim dysponuje Bierutów może przyczynić się znacznie do rozwoju miasta i gminy.

Poprzez odnowę części zabytkowej i odpowiednie zagospodarowanie zieleni miasteczko mogłoby stać się sporą atrakcją turystyczną, a w rezultacie zwiększyłyby się atrakcyjność inwestycyjna gminy i powstałyby nowe miejsca pracy.

2.4.13. Działalność międzynarodowa gminy - miasta partnerskie

Gmina współpracuje z dwoma miastami partnerskimi na terenie Niemiec: Bernstadt a.d.E. w Saksonii oraz Bernstadt (Alb - Donau Kreis) w Badenii - Wirtembergii.

Współpraca polega głównie na wymianie młodzieży, nauczycieli szkół podstawowych, uczestniczeniu delegacji władz miast partnerskich w imprezach okolicznościowych i świętach, organizowaniu meczów drużyn piłki nożnej.

W celu wymiany doświadczeń oraz korzystania z „dobrych praktyk” zwłaszcza w zakresie rozwoju miasta i gminy oraz poszukiwania inwestorów korzystne byłoby rozszerzenie międzynarodowych kontaktów gminy.

2.4.14. Diagnoza - podsumowanie

Diagnoza społeczno - gospodarcza gminy Bierutów wskazała jako najistotniejsze dla rozwoju gminy kierunki działań:

- ochrona środowiska
- poprawa warunków mieszkaniowych
- rozwój turystyki, sportu i rekreacji

ZAKTUALIZOWANA STRATEGIA ROZWOJU GMINY BIERUTÓW NA LATA 2007-2015

- rozwój przedsiębiorczości,
- rozwój edukacji
- poprawa dostępności komunikacyjnej
- aktywizacja obszarów wiejskich

W ramach tych kierunków zidentyfikowano najważniejsze obszary wymagające poprawy w Gminie Bierutów:

1) w zakresie ochrony środowiska i poprawy warunków mieszkaniowych:

- > brak sieci wodociągowej w wielu miejscowościach gminy i brak kanalizacji we wszystkich miejscowościach oprócz miasta Bierutowa
- > konieczność zamknięcia i rekultywacji składowiska gminnego
- > zanieczyszczenie powietrza wynikające z ogrzewania mieszkań piecami węglowymi
- > zły stan komunalnych zasobów mieszkaniowych - obiekty wymagające remontów stanowią 90%

2) w zakresie rozwoju turystyki, sportu i rekreacji

- zły stan obiektów zabytkowych
- zaniedbana infrastruktura turystyczno - rekreacyjna
- zaniedbane tereny zielone na terenie miasta Bierutowa
- zaniedbane boiska sportowe i brak sali sportowej

3) w zakresie rozwoju edukacji:

- > konieczność rozbudowy bazy edukacyjnej
- > konieczność rozwoju ustawicznego kształcenia i umożliwienia ludności poszerzania i zdobywania nowych kwalifikacji

ZAKTUALIZOWANA STRATEGIA ROZWOJU GMINY BIERUTÓW NA LATA 2007-2015

4) w zakresie dostępności komunikacyjnej:

- > niezadawalający stan lokalnych dróg i ulic oraz infrastruktury okołodrogowej

5) w zakresie rozwoju przedsiębiorczości i aktywizacji obszarów wiejskich:

- > brak inwestorów, którzy zagospodarowałyby popadające w ruinę obiekty
- > migracja ludzi młodych, wykształconych i przedsiębiorczych
- > spadek liczby przedsiębiorstw zarejestrowanych na terenie gminy

3. Analiza SWOT dla miasta i gminy Bierutów

Narzędziem analizy strategicznej dla gminy Bierutów jest analiza SWOT. Stanowi ona formę bilansu strategicznego gminy. Jej celem jest zestawienie sił i słabości gminy czyli mocnych i słabych stron (analiza wewnętrzna) oraz szans i zagrożeń wynikających z obecnego stanu i możliwych przyszłych zmian w otoczeniu (analiza zewnętrzna).

W wyniku szczegółowej analizy zidentyfikowanych obszarów problemowych oraz potencjału rozwoju wynikającego z zasobów wewnętrznych gminy jak i szans jakie stwarza otoczenie oraz przewidywane w nim zmiany, wyodrębniono następujące mocne i słabe strony oraz szanse i zagrożenia dla gminy Bierutów.

<i>Mocne strony</i>	<i>Słabe strony</i>
o dobre gleby o istnienie dużych gospodarstw rolnych o sprzyjające warunki klimatyczne o atrakcyjne przyrodniczo obszary gminy (kompleks leśny) o brak dużych zakładów	o duża ilość małych gospodarstw rolnych o duży odsetek ludności utrzymujący się z rent i emerytur o brak odpowiedniej infrastruktury przeciwpowodziowej

ZAKTUALIZOWANA STRATEGIA ROZWOJU GMINY BIERUTÓW NA LATA 2007-2015

przemysłowych zanieczyszczających środowisko o bogate walory krajobrazowe o walory turystyczno - rekreacyjne rzeki Widawy o zabytkowy charakter miasta o aktywność kulturowo- sportowa w mieście i na wsi o zaangażowanie mieszkańców w życie miasta i gminy o działalność dwóch stowarzyszeń na rzecz rozwoju Ziemi Bierutowskiej o bliskość dużej aglomeracji (Wrocław wraz z Bielanami) oraz pomniejszych ośrodków gospodarczych (Oleśnica, Jelcz - Laskowice) o dobre połączenie komunikacyjne	o brak bazy noclegowej o słabo rozwinięta oraz zaniedbana infrastruktura turystyczno - rekreacyjna o niskie dochody własne gminy o niedostateczna infrastruktura edukacyjna o brak odpowiedniej infrastruktury sportowej o brak sieci wodociągowej w ośmiu miejscowościach gminy o brak kanalizacji w miejscowościach gminy z wyjątkiem Bierutowa o konieczność zamknięcia i rekultywacji składowiska odpadów w Bierutowie o niszcząca część zabytkowa oraz niski poziom estetyki Bierutowa o zły stan zasobów mieszkaniowych o niezadowalający stan dróg gminnych
<i>Szanse</i>	<i>Zagrożenia</i>
o wzrost zapotrzebowania oraz wydatków na rekreację i turystykę weekendową o otwarcie się rynków UE na polskie produkty (konkurencyjność polskich produktów rolnych) o dotacje dla rolników o wzrost świadomości ekologicznej o możliwości pozyskania środków na	o odpływ młodych, przedsiębiorczych ludzi z gminy o konkurencja ze strony sąsiednich gmin województwa dolnośląskiego w przyciąganiu inwestorów, turystów i osób poszukujących możliwości rekreacji o położenie gminy poza głównymi szlakami komunikacyjnymi

o rozwój gminy z funduszy unijnych o rozwój nowoczesnych technologii informatyczno - komunikacyjnych (Internet) umożliwiające swobodny przepływ i dostęp do informacji oraz „pracę na odległość” (telepraca) o zwiększony popyt na jednorodzinne budownictwo mieszkaniowe poza ośrodkami miejskimi o wzrost zapotrzebowania na ekologiczną żywność o wzrost zainteresowania agroturystyką	o niedostosowanie oferty edukacyjnej do potrzeb rynku pracy o skomplikowany i zbiurokratyzowany system udzielania wsparcia z funduszy europejskich o postawy „wyuczonej bezradności” (bierności), brak motywacji do uczenia się i doskonalenia się o częste zmiany przepisów prawnych o niekorzystne trendy demograficzne (starzenie się społeczeństwa) o mała aktywność organizacji pozarządowych

Tabela 8. Analiza SWOT dla gminy Bierutów.

A. Określenie strategicznych i operacyjnych celów rozwoju gminy Bierutów

Strategia rozwoju gminy Bierutów jest podstawowym dokumentem planistycznym wskazującym kierunki jej rozwoju gospodarczego, infrastrukturalnego i społecznego.

Strategia wyznacza długookresowe cele oraz sposoby ich osiągnięcia czyli identyfikuje działania uznane za najważniejsze dla realizacji tych celów.

Na podstawie diagnozy aktualnej sytuacji gospodarczo - społecznej gminy Bierutów i dokonania jej bilansu strategicznego jakim jest analiza SWOT uznano, że najważniejsze dla gminy jest nadrobienie opóźnień cywilizacyjnych wobec rozwiniętych krajów europejskich przy zachowaniu wartości środowiska naturalnego i dziedzictwa kulturowego oraz tworzenie dogodnych warunków dla rozwoju osobistego i zawodowego jej mieszkańców.

W wyniku :

- o krytycznej oceny warunków życia i preferencji rozwojowych mieszkańców gminy
- o oczekiwań i preferencji rozwojowych przedsiębiorców, zidentyfikowanych w trakcie wywiadów bezpośrednich
- o opcji rozwojowych władz gminy wyrażonych podczas wywiadów i sesji warsztatowych przeprowadzonych podczas prac nad formułowaniem strategii na lata 2000 - 2010 wytyczono nadrzędny długofalowy cel strategiczny czyli wizję rozwoju gminy i miasta Bierutów. Jest nim:

Osiągnięcie europejskiego poziomu jakości życia mieszkańców gminy Bierutów

Osiągnięcie europejskiego poziomu jakości życia przez mieszkańców gminy Bierutów jest tożsame z wytyczonym w trakcie prac nad aktualizacją strategii celem. Tak więc cel nadrzędny, sformułowany w „Strategii Rozwoju Gminy Bierutów na lata 2000 - 2010” jest w dalszym ciągu aktualny.

Jest on spójny z nadrzędnym celem „Strategii Rozwoju Województwa Dolnośląskiego do 2020 r.”, który brzmi następująco:

Podniesienie poziomu życia mieszkańców Dolnego Śląska oraz poprawa konkurencyjności regionu przy respektowaniu zasad zrównoważonego rozwoju

oraz wizją obszarów wiejskich Dolnego Śląska w 2020r. sformułowaną w „Strategii Rozwoju Obszarów Wiejskich Województwa Dolnośląskiego do 2020r.” w sposób następujący:

Obszary wiejskie Dolnego Śląska w 2020 roku miejscem życia i pracy szeroko akceptowanym i przez to świadomie wybieranym przez społeczeństwo

i celami głównymi służącymi realizacji tej wizji:

- > **podniesienie poziomu życia ludności wiejskiej**
- > **wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich**

ZAKTUALIZOWANA STRATEGIA ROZWOJU GMINY BIERUTÓW NA LATA 2007-2015

Strategiczny cel nadrzędny (wizja) rozwoju gminy Bierutów zawiera trzy cele ogólne, które definiują gminę Bierutów jako:

- I) gminę ekologiczno - rekreacyjną**
- II) gminę nowoczesnej przedsiębiorczości i edukacji**
- III) gminę nowoczesnego rolnictwa**

W trakcie prac nad aktualizacją „Strategii Rozwoju Gminy Bierutów na lata 2000 - 2010” uznano, że są one wciąż aktualne, gdyż zawierają takie aspekty, jak:

- > rozwój osobisty i zawodowy mieszkańców odpowiednio do wymagań współczesnej gospodarki i nowoczesnego społeczeństwa
- > zintegrowany rozwój gminy oparty na priorytetach ekorozwoju, obejmujący:
 - o poprawę warunków mieszkaniowych ludności gminy i rozwój funkcji mieszkalnej dla pobliskich ośrodków gospodarczych
 - o wysokowydajne rolnictwo z elementami rolnictwa ekologicznego
 - o działalność przemysłową opartą na nowoczesnych technologiach, nie degradujących walorów środowiskowych gminy
 - o rozwój sektora usług wynikający z pobudzenia aktywności i przedsiębiorczości mieszkańców
 - o rozwój turystyki i rekreacji, ze szczególnym uwzględnieniem agroturystyki, turystyki kajakowej, rowerowej i pieszej

Cele ogólne wytyczają główne kierunki, w których rozwijać ma się gmina. Są one jednak bardzo szeroko zdefiniowane. Aby skonkretyzować zakres działań na rzecz rozwoju gminy, należy dla każdego z celów ogólnych wyznaczyć cele szczegółowe służące jego osiągnięciu.

Tak więc w wyniku aktualizacji strategii rozwoju gminy Bierutów sformułowano dla każdego z trzech strategicznych celów ogólnych, cele szczegółowe.

ZAKTUALIZOWANA STRATEGIA ROZWOJU GMINY BIERUTÓW NA LATA 2007-2015

Dla celu I - **gmina ekologiczno - rekreacyjna** zdefiniowano trzy cele szczegółowe:

- o zrównoważony rozwój środowiskowy wraz z poprawą warunków życia ludności
- o rozwój turystyki i rekreacji
- o rozwój ekologicznego rolnictwa

Z kolei cele szczegółowe zostały podzielone na cele operacyjne, które służą wyznaczeniu konkretnych zadań do realizacji.

Cel szczegółowy „**zrównoważony rozwój środowiskowy wraz z poprawą warunków życia ludności**” składa się z następujących celów operacyjnych:

1. Dostarczenie dobrej jakości wody dla gospodarstw domowych oraz zapewnienie czystości wód powierzchniowych i gruntowych.
2. Racjonalna gospodarka odpadami z poszanowaniem środowiska naturalnego.
3. Zapewnienie czystości powietrza.
4. Poprawa stanu infrastruktury drogowej i zwiększenie bezpieczeństwa jej użytkowników.
5. Zapewnienie bezpieczeństwa przeciwpowodziowego.
6. Zwiększenie zalesienia i zadrzewienia gminy.
7. Poprawa estetyki gminy.
8. Przygotowanie odpowiednio uzbrojonych działek pod budownictwo mieszkalne.

Do realizacji **celu operacyjnego nr 1** posłużą takie zadania jak:

- budowa wodociągów w miejscowościach gminy do tej pory pozbawionych sieci wodociągowej
- rozbudowa stacji uzdatniania wody w Bierutowie
- budowa kanalizacji sanitarnej we wsiach na terenie gminy, przy czym w pierwszej kolejności w miejscowości Karwiniec ze względu na konieczność ochrony znajdujących się na tym terenie ujęć wód podziemnych dla miasta i gminy Bierutów
- budowa oczyszczalni ścieków we wsiach

ZAKTUALIZOWANA STRATEGIA ROZWOJU GMINY BIERUTÓW NA LATA 2007-2015

Brak podstawowych elementów infrastruktury technicznej stanowi barierę rozwoju obszarów wiejskich, tzw. „lukę cywilizacyjną” hamującą ich rozwój społeczno - gospodarczy. Budowa wodociągów i sieci kanalizacyjnej na wsi przyczyni się do poprawy warunków życia jej ludności, prowadzenia działalności gospodarczej oraz ochrony środowiska poprzez zapobieganie powstawania zanieczyszczeń przedostających się do środowiska „gruntowodnego”. Zadania te powinny być priorytetowe.

Cel operacyjny nr 2 realizowany będzie głównie poprzez zamknięcie składowiska gminnego i jego rekultywację, selektywną zbiórkę odpadów, likwidację nielegalnych wysypisk i systematyczne uświadamianie mieszkańców o konieczności właściwej utylizacji śmieci w celu zapobieżenia degradacji środowiska naturalnego.

Do realizacji **celu operacyjnego nr 3** posłuży zmniejszenie niskiej emisji zanieczyszczeń dzięki zastosowaniu gazu jako źródła energii, zwłaszcza dla celów grzewczych czyli gazyfikacja gminy Bierutów. Obecnie większość mieszkań i domów szczególnie w starej zabudowie opalana jest paliwem stałym, co powoduje znaczne zanieczyszczenie powietrza. Przystawienie się gospodarstw domowych na ogrzewanie gazem, który uznawany jest za paliwo bardziej przyjazne środowisku, skutecznie poprawiłoby jakość powietrza..

Cel operacyjny nr 4 realizowany będzie poprzez zadania dotyczące przebudowy dróg, budowy chodników oraz tworzenie i modernizację przejść dla pieszych.

Poprawa dostępności komunikacyjnej poprzez poprawę infrastruktury drogowej jest ważnym elementem rozwoju gospodarczego. Głównym problemem infrastruktury drogowej w gminie jest jej stan techniczny. Przebudowa ulic i dróg wiejskich, budowa chodników, tworzenie przejść dla pieszych i ich dostosowywanie dla potrzeb ludzi niepełnosprawnych zwiększy bezpieczeństwo użytkowników pieszych i zmotoryzowanych, zmniejszy koszty eksploatacji pojazdów oraz skróci czas podróży. Dla realizacji **celu operacyjnego nr 5** planuje się budowę zbiornika małej retencji na rzece Widawie.

Ze względu na położenie gminy Bierutów w dorzeczu rzeki Widawy i niewystarczający system zabezpieczenia przeciwpowodziowego budowa zbiornika retencyjnego znacznie ograniczy zagrożenie powodziowe.

Cel operacyjny nr 6 zrealizowany będzie poprzez zalesianie terenów zwolnionych z produkcji rolnej, kształtowanie i pielęgnację terenów zieleni, parków i ogrodów na terenie miasta. Zachowanie potencjału środowiskowego gminy i jego pielęgnacja jest ważnym elementem w jej zrównoważonym rozwoju. Kształtowanie terenów zieleni, parków i lasów komunalnych (szczególnie na obszarach miejskich) oraz rozwój ogrodów o istotnym znaczeniu przyrodniczym jest również jednym z priorytetów otrzymujących wsparcie z „Regionalnego Programu Operacyjnego dla Województwa Dolnośląskiego na lata 2007 - 2013” (RPO WD).

Osiągnięciu **celu operacyjnego nr 7** posłuży rewitalizacja substancji mieszkaniowej w obrębie murów obronnych Bierutowa - strefie A podlegającej ścisłej ochronie konserwatorskiej i remont wieży zamkowej oraz kształtowanie i pielęgnacja terenów zieleni, parków i ogrodów na obszarze miasta. Zabytkowa zabudowa Bierutowa, świadcząca o wielowiekowych tradycjach miasta ma istotną wartość historyczną, będąc świadectwem dziedzictwa kulturowego. Jego ochrona przed dewaluacją i zachowanie dla przyszłych pokoleń jest powinnością lokalnej społeczności. Zadanie to powinno być priorytetowe.

Cel operacyjny nr 8 będzie realizowany poprzez przygotowanie terenów pod budownictwo w południowej części miasta, a w pierwszej kolejności uzbrojenie działek w klinie ulic Wodnej i Solnickiej.

Cel szczegółowy „**rozwój turystyki i rekreacji**” składa się z poniższych celów operacyjnych:

1. Odnowa zabytkowej części miasta Bierutów
2. Zagospodarowanie i pielęgnacja terenów zielonych
3. Wykorzystanie istniejących i przyszłych walorów krajobrazowych dla celów turystycznych, rekreacyjnych i wypoczynkowych
4. Stworzenie infrastruktury do uprawiania turystyki, sportu i rekreacji

5. Stworzenie warunków do uczynienia z Bierutowa miejsca atrakcyjnego pod względem kulturalno - rozrywkowym
6. Rozwój agroturystyki
7. Promocja gminy jako miejsca atrakcyjnego wypoczynku weekendowego

Realizacja **celów operacyjnych nr 1 i nr 2** zostanie osiągnięta poprzez program rewitalizacji substancji mieszkaniowej w obrębie murów obronnych miasta Bierutowa, remont wieży zamkowej, atrakcyjne ukształtowanie oraz pielęgnację terenów zieleni: parków i ogrodów, miejsc spacerowych i rekreacyjnych na terenie miasta i gminy. Miasto Bierutów utrzymało swój średniowieczny układ urbanistyczny, a zwłaszcza zachowane na większej części pierwotnego obwodu mury obronne. Stanowią one wraz z zamkiem, kościołem św. Katarzyny oraz innymi zabytkowymi obiektami turystyczną atrakcję. Dzięki kompleksowej odnowie historycznej zabudowy i rozwoju usług oraz imprez ukierunkowanych na turystów, jak również atrakcyjnemu zagospodarowaniu terenów zielonych, miasteczko może stać się na wzór wielu tego typu miasteczek w Europie Zachodniej bardzo interesujące pod względem turystycznym. W ramach korzystania z „dobrych praktyk”, wspieranego przez środki Unii Europejskiej, można spróbować skorzystać z takich wzorów.

Cel operacyjny nr 3 zostanie zrealizowany poprzez :

- zagospodarowanie istniejących oraz tworzenie nowych szlaków pieszych i rowerowych
- zagospodarowanie Widawy i powstałego zbiornika retencyjnego dla celów rekreacyjnych i turystycznych (utworzenie odpowiedniej infrastruktury do wypoczynku nad wodą, atrakcyjnych miejsc do zabawy i rozrywki dla dzieci, odnowa przystani kajakowych, zagospodarowanie szlaku kajakowego - stworzenie miejsc biwakowych, punktów widokowych, itp.)

Dla realizacji **celu operacyjnego nr 4** potrzebne będą:

- rozwój bazy noclegowej dla turystów
- budowa sali sportowej w Bierutowie
- remont boisk sportowych i boisk przyszkolnych
- wyznaczenie terenów do uprawiania sportów rekreacyjnych, ewentualnie ekstremalnych

Obecnie panujący trend prowadzenia aktywnego życia oraz walory przyrodnicze jakimi dysponuje gmina tworzą szansę rozwoju turystyki aktywnej. Jednym z priorytetów RPO WD jest wsparcie przedsięwzięć z zakresu infrastruktury turystyki aktywnej (np. ścieżki rowerowe, szlaki piesze, stacje wodne) oraz jej promocji.

Do realizacji **celu operacyjnego nr 5** przyczyni się:

- aktywne wspieranie istniejących stowarzyszeń zaangażowanych na rzecz rozwoju gminy Bierutów w kreowaniu wizerunku miasta i gminy jako miejsca atrakcyjnego turystycznie (organizacja widowisk historycznych, tworzenie osady rycerskiej, parku tematycznego, itp.)
- wspieranie rozwoju drobnej przedsiębiorczości w obsłudze ruchu turystycznego (organizacja weekendowych kiermaszy promujących regionalne produkty żywnościowe, rękodzieło itp., urządzenie festynów, imprez rozrywkowych i artystycznych, pokazów sportowych, wystaw, międzynarodowych festiwali folklorystycznych itp.)
- organizacja zawodów sportowych

Dla realizacji **celu operacyjnego nr 6** można wykorzystać środki z „Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007 -2013” (PROW).

Cel operacyjny nr 7 należy realizować poprzez aktywną reklamę gminy i organizowanych w gminie imprez w Internecie (np. na stronach serwisów lokalnych i ogólnopolskich), w radiu, w prasie regionalnej oraz aktywne nawiązywanie kontaktów krajowych i zagranicznych (wymiana doświadczeń, dobrych praktyk, pomysłów, pozyskiwanie inwestorów).

Zapotrzebowanie na rekreację, zwłaszcza weekendową, jest coraz większe. Stworzenie odpowiedniej infrastruktury i promocja Ziemi Bierutowskiej jako miejsca wypoczynku w czystym środowisku, ze średniowiecznym miasteczkiem, oferującym turystom wiele atrakcji może stać się dla wrocławian i mieszkańców mniejszych ośrodków ciekawą alternatywą w stosunku do tradycyjnych miejsc wypoczynku, zatłoczonych w dni wolne od pracy jakim jest np. Sobótka. Wypromowanie Ziemi Bierutowskiej jako miejsca atrakcyjnego turystycznie jest również istotne w kontekście przygotowań województwa dolnośląskiego do EURO 2012.

Konieczne jest zatem jak najlepsze wykorzystanie i zagospodarowanie walorów naturalnych i kulturowych gminy Bierutów.

Cel szczegółowy „**rozwój ekologicznego rolnictwa**” zawiera następujące cele operacyjne:

1. Rozwój świadomości ekologicznej wśród rolników.
2. Skuteczne egzekwowanie przepisów ochrony środowiska wobec gospodarstw rolnych i indywidualnych użytkowników.
3. Rozwój form kształcenia i doradztwa dotyczących ekologicznych form produkcji rolno - spożywczej.
4. Wspieranie gospodarstw i przedsiębiorstw rozwijających ekologiczną produkcję rolno - spożywczą.
5. Wykreowanie i promocja regionalnych produktów ekologicznych - zdrowej żywności.

Istotne jest udzielanie poparcia dla proekologicznej produkcji rolniczej oraz wykreowanie jej produktów jako produktów regionalnych. Daje to bowiem szansę części mniejszych gospodarstw na dopasowanie produkcji do zapotrzebowania rynku na czyste, ekologicznie produkty i utrzymanie rentowności.

Cel II - **gmina nowoczesnej przedsiębiorczości i edukacji** zawiera dwa cele szczegółowe:

- o zrównoważony rozwój społeczny
- o tworzenie warunków do powstawania nowych przedsiębiorstw

Cel szczegółowy „**zrównoważony rozwój społeczny**” składa się z następujących celów operacyjnych:

1. Odnowa substancji mieszkaniowej (zasobów komunalnych) - poprawa warunków mieszkaniowych osób o niskich dochodach
2. Opracowanie i wdrożenie programów aktywizacji społecznej i zapobiegających zjawiskom patologicznym wśród młodzieży i osób z tzw. marginesu społecznego (ewentualnie programów reintegracyjnych)
3. Opracowanie programów kształcenia ustawicznego i praktycznego umożliwiającego zmianę kwalifikacji zawodowych, aktywizację zawodową osób po 50 roku życia, podjęcie pracy poza rolnictwem itp.

4. Rozwój form kształcenia mających na celu powszechne nabycie umiejętności wykorzystywania nowoczesnych technologii informacyjno - komunikacyjnych, znajomości języków obcych
5. Integracja społeczeństwa gminy poprzez podejmowanie inicjatyw społecznych na rzecz rozwoju gminy
6. Intensyfikacja działań kulturalno-oświatowych oraz wymiany międzynarodowej młodzieży
7. Stworzenie odpowiedniej bazy edukacyjnej dla dzieci i młodzieży oraz dla kształcenia ustawicznego
8. Stworzenie odpowiedniej infrastruktury dla uprawiania sportu
9. Propagowanie rozwoju kultury fizycznej i aktywności prozdrowotnej

Cel operacyjny nr 1 zostanie osiągnięty poprzez rewitalizację substancji mieszkaniowej w obrębie murów obronnych miasta Bierutowa. Poprawa warunków lokalowych ludności, zwłaszcza rodzin o niskich dochodach w sposób istotny przyczyni się do wyrównania rozwoju społecznego w mieście.

Urzeczywistnienie **celów operacyjnych nr 2 - nr 6** będzie możliwe ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego. Poprzez ich dostępność istnieje obecnie wiele możliwości opracowania i wdrożenia projektów aktywizacji społecznej i zawodowej a ich umiejętne wykorzystanie może w znaczący sposób przyczynić się do rozwoju potencjału społecznego gminy. Przy opracowywaniu takich programów istotne jest współdziałanie władz gminy, placówek oświatowych i wychowawczych oraz organizacji pozarządowych.

Cele operacyjne nr 7 - nr 9 zostaną osiągnięte poprzez zapewnienie nowoczesnej i odpowiedniej powierzchniowo bazy edukacyjnej dla młodzieży z gminy - rozbudowa gimnazjum w Bierutowie. Stworzenie komfortowych warunków do nauki zwiększy jej atrakcyjność oraz efektywność, a przez to znacznie podniesie poziom wyników nauczania. Ma to istotne znaczenie dla wyrównania szans edukacyjnych młodzieży z małej miejscowości, jaką jest Bierutów oraz z obszarów wiejskich gminy.

Zwiększenie ilości i powierzchni sal dydaktycznych i ich nowoczesne wyposażenie stworzy również warunki ludziom dorosłym dla zdobywania nowych kwalifikacji i umiejętności niezbędnych do funkcjonowania w „gospodarce opartej na wiedzy” czyli dla kształcenia

ZAKTUALIZOWANA STRATEGIA ROZWOJU GMINY BIERUTÓW NA LATA 2007-2015

ustawicznego. Będzie to miało zasadnicze znaczenie dla rozwoju gospodarczego gminy oraz rozwoju osobistego jej mieszkańców.

Propagowanie kultury fizycznej i zapewnienie odpowiedniego zaplecza do jej uprawiania - budowa sali sportowej w Bierutowie - przyczyni się w istotny sposób do poprawy kondycji fizycznej i zdrowotnej dzieci, młodzieży oraz dorosłych mieszkańców gminy.

Cel szczegółowy „**tworzenie warunków do powstawania nowych przedsiębiorstw**” zawiera następujące cele operacyjne:

1. Propagowanie wiedzy z zakresu prowadzenia działalności gospodarczej
2. Promowanie elastycznych form pracy jak samozatrudnienie, praca czasowa, telepraca
3. Stworzenie warunków do rozwoju sektora usług związanych z rozwijającą się funkcją gminy jako zaplecza mieszkaniowego dla pobliskich ośrodków gospodarczych
4. Promowanie wykorzystywania nowoczesnych technologii informatyczno-komunikacyjnych w działalności gospodarczej i zawodowej
5. Sprzedaż terenów i obiektów gminnych prywatnym inwestorom
6. Promocja gminy i aktywne poszukiwanie inwestorów

Zdecydowana większość celów wymienionych powyżej może być realizowana przy szerokim wsparciu środków z Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich, przeznaczonych na rozwój przedsiębiorczości i dywersyfikację w kierunku działalności nierolniczej.

Cel III - **gmina nowoczesnego rolnictwa** obejmuje dwa cele szczegółowe:

- o rozwój nowoczesnego rolnictwa
- o nowoczesne przetwórstwo rolne

Cel szczegółowy „**rozwój nowoczesnego rolnictwa**” składa się z następujących celów operacyjnych:

1. Organizacja szkoleń podwyższających kwalifikacje rolników.

2. Zapewnienie rolnikom doradztwa i dostępu do fachowych informacji w szerokim zakresie
3. Wsparcie procesów integracyjnych producentów rolnych oraz firm z otoczenia rolnictwa
4. Utrzymanie produktywności gleb przez modernizację urządzeń melioracyjnych, budowę zbiornika retencyjnego, odtworzenie i utrzymanie zadrzewień śródpolnych oraz przyciekach wodnych
5. Modernizacja gospodarstw rolnych
6. Scalanie małych i nieefektywnych gospodarstw rolnych

Cel szczegółowy „**nowoczesne przetwórstwo rolne**” zawiera następujące cele operacyjne:

1. Stworzenie preferencji dla rozwoju przetwórstwa rolnego
2. Intensyfikacja przetwórstwa rolno spożywczego poprzez wprowadzenie nowoczesnych technologii

Tylko silne wysokowydajne gospodarstwa rolne są zdolne do konkurowania na rynku krajowym i zagranicznym. Upowszechnianie modelu dużych towarowych gospodarstw jest zatem jak najbardziej potrzebne. W gminie Bierutów większość powierzchni użytków rolnych zdominowana jest przez duże gospodarstwa. Jednak są one głównym źródłem utrzymania stosunkowo niewielkiej liczby ludności gminy. Istnieje natomiast bardzo dużo małych gospodarstw, które zapewne nie generują dochodów swoim właścicielom. Scalanie małych i nieefektywnych gospodarstw będzie istotnym czynnikiem poprawy wydajności gospodarki rolnej w gminie.

Duże znaczenie dla rozwoju gospodarstw specjalistycznych ma również możliwość kooperacji gospodarczej rolników, a głównie powstawanie grup producenckich. Działania takie będą wspierane ze środków Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Rolnych (EFRROW).

Z funduszu EFRROW wspierane będzie także przeznaczanie gruntów niskich klas bonitacyjnych pod zalesienie. Wyłączenie tych gruntów z uprawy jest uzasadnione ekonomicznie ze względu na ich niską produktywność.

Uzyskanie odpowiednich efektów w zakresie modernizacji rolnictwa związane jest z przechowywaniem i przetwarzaniem produktów rolnych.

Należy dążyć do tworzenia nowoczesnej bazy magazynowej opartej o najnowsze technologie z zakresu przechowywania i przetwórstwa płodów rolnych. W ramach rozwoju przedsiębiorczości

na wsi i różnicowania w kierunku działalności nierolniczej, z funduszu EFRROW wspierane będzie tworzenie małych gospodarskich firm przetwórczych z tego zakresu.

5. Określenie procesu wdrażania zaktualizowanej strategii

Zaktualizowana strategia rozwoju będzie wdrażana za pomocą dokumentu „Zaktualizowany Plan Rozwoju Lokalnego Gminy Bierutów na lata 2007 - 2013”.

Podstawowym celem opracowania Planu Rozwoju Lokalnego jest określenie zadań miasta i gminy Bierutów planowanych do realizacji w latach 2007 - 2013 oraz możliwości ich wsparcia przez fundusze Unii Europejskiej, a w szczególności Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego, Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich i Europejski Fundusz Społeczny oraz inne źródła finansowe.

W Planie Rozwoju Lokalnego umieszcza się zestawienie projektów inwestycyjnych planowanych do wykonania w najbliższych latach, ich szacunkowe koszty z podziałem na źródła finansowania, terminy realizacji, spodziewane rezultaty oraz podmioty uczestniczące w ich realizacji.

Efektywne wdrażanie strategii, a więc realizacja Planu Rozwoju Lokalnego, wymaga ciągłego monitorowania przebiegu i efektów wykonania planowanych zadań.

Monitoring to proces systematycznego zbierania i analizowania ilościowych i jakościowych informacji na temat wdrażanych projektów i porównywania z przyjętymi założeniami. Celem monitoringu jest zapewnienie zgodności realizacji zadań i osiągnięcia celów strategicznych zgodnie z wcześniej poczynionymi założeniami, ewentualnie dokonanie korekty wcześniejszych ustaleń dotyczących planowanych zadań na skutek zmiany warunków ich realizacji. W celu zapewnienia efektywnego wdrażania strategii niezbędne jest wyznaczenie osób koordynujących oraz monitorujących realizację Planu Rozwoju Lokalnego.

Realizacja Planu Rozwoju Lokalnego będzie rokrocznie oceniana przez Burmistrza i Radę Gminy Bierutów. Ocena będzie miała na celu ustalenie czy projekty są prawidłowo i terminowo wykonywane oraz czy osiągnięte są zakładane rezultaty ich realizacji.

6. Opis sposobu dokonywania ewaluacji

Rozwój gminy Bierutów związany będzie z realizacją zadań wymienionych w Planie Rozwoju Lokalnego. Istotna jest ocena efektywności realizacji tych zadań czyli badanie stopnia ich osiągnięcia. Aby to było możliwe planowane projekty powinny mieć określone realistyczne, skwantyfikowane wskaźniki osiągnięć.

Dla oceny stopnia osiągnięcia założonych celów projektów stosowane są następujące wskaźniki:

- > produktu - są to rzeczowe efekty działalności czyli bezpośrednie, materialne efekty realizacji przedsięwzięć
- > rezultatu - są to bezpośrednie i natychmiastowe efekty wynikające z wdrożenia projektu; mogą przybierać formę wskaźników materialnych lub finansowych
- > oddziaływania - są to konsekwencje wdrożenia danego projektu wykraczające poza natychmiastowe efekty w dłuższej perspektywie czasowej

Na skutek realizacji poszczególnych projektów powinny zostać osiągnięte założone wartości wskaźników dla danego projektu. Porównanie stanu faktycznego z założonym daje ocenę efektywności wykorzystania środków zainwestowanych w projekt.

7. Prognoza wpływu realizacji zaktualizowanej strategii na rozwój gminy

Wdrożenie zaktualizowanej strategii rozwoju gminy spowoduje w okresie 2007 - 2013 zmniejszenie opóźnień cywilizacyjnych w stosunku do rozwiniętych krajów Europy, a w dłuższej perspektywie:

osiągnięcie europejskiego poziomu jakości życia mieszkańców gminy Bierutów

czyli realizację nadrzędnego celu strategicznego.

Na poziomie celów szczegółowych przejawiać się to będzie poprzez:

- > poprawę warunków życia ludności dzięki dostępowi do bieżącej wody i kanalizacji sanitarnej oraz odnowie substancji mieszkaniowej
- > poprawę jakości wód gruntowych i zmniejszeniu stopnia zanieczyszczenia środowiska dzięki skanalizowanemu odprowadzaniu ścieków oraz efektywnemu ich oczyszczaniu
- > poprawę czystości środowiska dzięki rekultywacji składowiska odpadów
- > zmniejszenie emisji zanieczyszczeń powietrza na skutek wprowadzenia gazu do celów grzewczych
- > poprawę stanu zdrowia ludności dzięki poprawie jakości wody pitnej
- > korzyści gospodarcze powstałe na skutek zaprzestania zalewania terenów zagrożonych powodzią
- > rozwój gospodarczy regionu dzięki polepszeniu dostępności terenów inwestycyjnych
- > rozwój ruchu turystycznego dzięki polepszeniu dostępności terenów turystycznych i rekreacyjnych
- > rozwój turystyki i rekreacji dzięki infrastrukturze rekreacyjnej powstałej na skutek wybudowania zbiornika retencyjnego
- > wzrost liczby mieszkańców dzięki odnowie substancji mieszkaniowej i uzbrojeniu nowych terenów
- > rozwój drobnej przedsiębiorczości (usługi, handel, rzemiosło, ekologiczne produkty żywnościowe, itp.)
- > wyższy poziom wykształcenia młodzieży
- > nabycie nowych kwalifikacji/umiejętności przez dorosłych
- > lepszą kondycję fizyczną i zdrowotną dzieci, młodzieży i dorosłych poprzez wybudowanie infrastruktury sportowej

ZAKTUALIZOWANA STRATEGIA ROZWOJU GMINY BIERUTÓW NA LATA 2007-2015

Osiągnięcie powyższych rezultatów, a więc realizacja celów strategicznych rozwoju gminy Bierutów, możliwa będzie tylko dzięki wielkiemu zaangażowaniu władz gminy, determinacji w pozyskiwaniu środków finansowych oraz inwestorów zewnętrznych, a przede wszystkim wsparciu jak największej ilości mieszkańców w proces kształtowania swego regionu jako atrakcyjnego miejsca zamieszkania, w którym istnieją przyjazne warunki dla rozwoju osobistego i zawodowego.

ZAKTUALIZOWANA STRATEGIA ROZWOJU GMINY BIERUTÓW NA LATA 2007-2015

8. Wykaz dokumentów wykorzystanych w procesie aktualizacji strategii

1. „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Bierutów.”
2. „Strategia Rozwoju Województwa Dolnośląskiego do 2020 r.”
3. „Strategia Rozwoju Obszarów Wiejskich Województwa Dolnośląskiego do 2020 r.”
4. „Krajowy Plan Strategiczny Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007 - 2013”
5. „Program Rozwoju Turystyki dla Województwa Dolnośląskiego”
6. „Narodowa Strategia Kultury na lata 2004 - 2013”

9. Spis tabel

Tabela 1. Podział gruntów na terenie gminy Bierutów. Stan na 01.01.2005 wg Głównego Urzędu Geodezji i Kartografii	5
Tabela 2. Struktura gospodarstw rolnych na terenie gminy Bierutów wg siedziby gospodarstwa. Dane na podstawie Powszechnego Spisu Rolnego z 2002 roku	6
Tabela 3. Podział ludności w gminie Bierutów ze względu na główne źródła utrzymania. Dane na podstawie Powszechnego Spisu Rolnego z 2002 roku	6
Tabela 4. Podmioty gospodarcze na terenie gminy zarejestrowane w systemie REGON wg liczby pracujących, (stan na 31.12.2005). Źródło danych: Urząd Statystyczny we Wrocławiu - „Województwo Dolnośląskie: Podregiony, Powiaty, Gminy 2006.”	7
Tabela 5. Podmioty na terenie gminy zarejestrowane w systemie REGON wg liczby pracujących (stan na 31.12.2005). Źródło danych: Urząd Statystyczny we Wrocławiu - „Województwo Dolnośląskie: Podregiony, Powiaty, Gminy 2006.”	8
Tabela 6. Układ dróg w gminie Bierutów. Stan na rok 2007.....	11
Tabela 7. Liczba uczniów w poszczególnych placówkach oświatowych w gminie Bierutów. Stan na 2007 rok	13
Tabela 8. Analiza SWOT dla gminy Bierutów	1

